LES LLETRES

KIPLING I LA SVASTICA

De trenta anys ençà que Rudyard Kipling, l'inoblidable autor del "Llibre de la jungla", venia utilitzant a manera d'ex-libris una creu svàstiva que figurava a la portada de tots els seus llibres. Darrerament, a propòsit de l'explícit significat que ha pres aquell signe en ésser entronitzat Hitler al Poder d'Alemanya, hom ha fet tota llei de comentaris i de càbales sobre la coincidència; i no ha faltat qui absurdament la qualifiqués de deliberada i enuevines tota mena de relacions imaginàries. Kipling, però, no ha volgut maldecaps, i per evitar que se'l suposés identificat amb una política—cosa completament absent dels seus propòsits literaris—ha donat ordre al seu editor que d'ara endavant prescindeixi de la svàstica en la portada de tots els llibres seus.

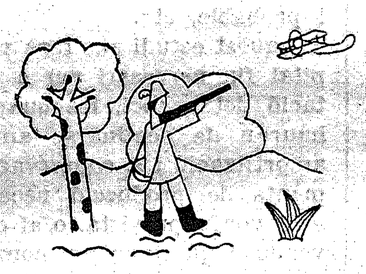

PUBLICACIONS VALENCIANES

L'Editorial Barcino ha editat un catàleg de PUBLICACIONS VALENCIANES RECENTS que ella administra. Els cinquanta títols que aquest catàleg comprèn, corresponen a altres tantes obres d'autors valencians medievals i moderns editades recentment. L'aportació valenciana d'aquests darrers temps és prou densa i de prou qualitat, perquè tots els catalans hàgim de deturar-nos a considerar-la.

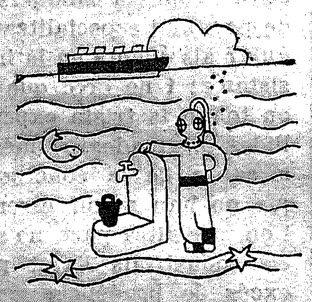

CARICATURA I IL.LUSTRACIÓ

Rafael Tassis Marca, des de les pàgines de "Mirador" contribueix el seu gra de sorra a què no deixem morir la caricatura i coincideix en una solució apuntada per nosaltres, dies enrera, en el DIARI MERCANTIL: la creació d'una revista humorística catalana, amb una mica d'empenta. S'ocupa també de la situació precària dels nostres ilustradors, i de la gasiveria d'alguns editors. Veritablement, tenint en compte el total de llibres editats en català, la desproporció entre els ilustrats i els que no ho són, és excessiva.

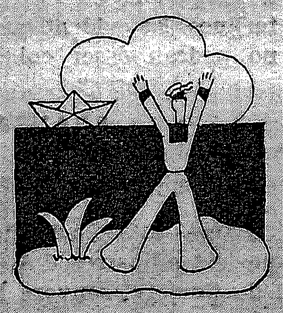

L'ARCA DE NOE I ELS POETES

A França acaba d'ésser publicada una antologia curiosíssima que sobresurt en el conjunt de les darreres novetats literàries. Meroujan Bersamin és l'autor de la selecció a la qual ha posat per títol "Les poetes dans l'Arche de Noé". L'àliga, el gripau, el lleó, l'ós, el gat, el bou, la vaca, el llebrer, la tortuga, el pelícan, els cranes, tots ells apareixen en el volum a través de poemes de Noailles, Rostand, Bouhélier, Jammes, Baudelaire, Vigny, Hugo, La Fontaine, Franc-Noain, Abel Bonnard, Hélène Vacaresco, André Dumas, Fernand Gregh, Sébastien-Charles Leconte, etc. Les diverses interpretacions poètiques, aplegades en el volum, han cridat l'atenció per la diversitat extraordinària que s'hi admira. Diversitat que, altrament, està molt d'acord amb el títol—tan oportú—d'"Arca de Noé".

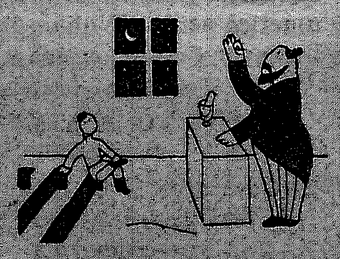

LES PARETS DE BARCELONA

Les parets de les cases de Barcelona serveixen de propaganda eficaç i barata als anarquistes. Tant lluitar per a obtenir una mica més de tó en els cartells que han d'anar pels carrers i heus ací que una colla de forasters prescindeixen del problema i embruten impunement tantes cases com els ve de gust! El que més molesta d'aquestes salvatjades és la impunitat en què queden. Si qualsevol casa comercial es valgués de la mateixa propaganda per a anunciar els seus productes, o més ben dit, si tan sols enganxava cartells sense el corresponent segell de l'Ajuntament, sofriria el pes de tota una organització perfecta. Ens agradaria saber si és per por o per ganduleria que hom no castiga aquestes infraccions.

LES ARTS

EVELYN BRENT

JOSEP J. MARGARET

MALEBRANCH

MALEBRANCHE va néixer el dia 5 d'agost de 1638. Fou batejat el mateix dia a l'església Saint-Merry i rebé el nom de Nicolau, que ja duia el seu pare, un dels seus germans i el seu oncle. Els seus pares pertanyien a famílies de parlamentaris ben conegudes. Els documents oficials fan precedir el nom de Malebranche de la partícula i fan una descripció dela tarja. El pare del filòsof havia estat tresorer de les cinc grans massies sota el ministeri del cardenal Richelieu, i acabà la seva carrera com Secretari del rei. La seva mare, Caterina o Maria de Lauzon, era la germana d'un conseller d'Estat, ex-vice-rei del Canadà i intendent de Burdeus. L'oncle Nicolau fou secretari ordinari de la reina i granger general del bisbat de Meaux. La tradició familiar sembla, altrament, haver estat continuada amb distinció per aquest germà gran de Malebranche que entrà al Parlament de París.

Dels seus primers anys, no sabem gairebé res. Era el darrer d'una casa de deu o tretze fills —els testimonis no estan d'acord — i la seva salut donà immediatament inquietud als seus pares: a l'edat de tres anys havia deposat algunes pedres i calgué operar-lo. No fou enviat al collegi com els seus germans; féu les seves humanitats amb un preceptor i passà la seva joventut prop de la seva mare, dona molt piadosa. Es tan sols l'any 1654, al moment de començar la seva filosofia, que entrà al collegi de La Marche, prop de la plaça Maubet, per tant, a curta distància del claustre Notre-Dame, on vivia. Hi romangué dos anys a la classe d'un professor de renom, Rouillard, que fou més tard Rector de la Universitat de París. Seguí les seves lliçons sense convicció, i la filosofia de les escoles li deixà, per a tot benefici, un casquet de professor d'arts.

El jove Malebranche no hagué de cercar la seva via. Era d'aquells que no han d'escollir, perquè han estat escollits. Una vocació com la seva no coneix ni data ni crisi: fou d'Església, perquè, segons el mot de Fontanelle, la naturalesa i la gràcia l'hi cridaven igualment. Una volta professor d'arts, prengué el camí de la Sorbona, on seguí durant tres anys, de 1656 a 1659, els cursos que condueixen al batxillerat. La teologia no féu en ell una impressió més forta que la filosofia. I, amb tot, era l'època de les grans querelles: el doctor Arnauld acabava d'ésser condemnat; les Petites Lettres de Lluís de Montalte afluien sense interrupció. Però Malebranche no s'interessava gaire per aquestes picabaralles.

No penetrà a l'Església per tal d'esdevenir un Doctor: fou cridat no per a disputar, ans per a pregar. Escriurà en les Meditations que no cal vocació particular per a deixar el món, sinó senzillament pe dre enmig dels perills de l'experiència de la seva j cal llegir en aquestes línies che no ha sentit mai alt la del Verb que li crida: meu, fuig fins als dese que parli familiarment al

Disso:tadament, un ma fugir fins als deserts... la mort dels seus pares, vera de l'any 1658, el se Lauzon, canonge de N pensava que li convindria canongia: el refús del jov trà que calia cercar mé món encara, i el condu Allà trobaria un asil d'o pau on la vida seria tan li permetria la seva salu mandria sempre lliure d'a la malaltia l'obligués.

La Congregació de l'Ora sús, fundada per Pierre l'any 1611, acceptava tote cions, la de l'erudit com sof, la del teòleg com l toriador, la del predicad del meditatiu, la del pro la del pastor; però tant en un seminari o un col predica a la Cort o que cap d'una parròquia, tan criptor o bisbe, l'afiliat és, abans que tot serven crist.

La vida de Malebranch pletament vida interior, i grafia no és més que la seus esperit. Vida apassior rò l'objecte de la seva p verita:. Vida plena d'av però els herois de l'avent gran Arnauld, Bosseuet, lòsofs i teòlegs. Vida de però és el combat d'una tra el cos dèbil. Vida ferv rò és el fervor de l'amista ritat i de l'amor diví.

Des de 1673, el P. Male desentén dels seus béns, i reserva una renda de 1.6 Quan el príncep de Condé beneficiat, el traspassà ment a la Casa del carrer noré, i quan en 1703 esde reu del seu germà el co nuncià a benefici dels seu la susdita successió: "Ja viàtic, digué, pel camí que a fer". A l'Oratori, edifica confrares per la seva piet humilitat, el seu humor... S amb els infants i passava millors jugadors de billa temps. Baaterel conta que què tots els Pares estaven perant les vespres, dema ensenyessin l'il.lustre Pare che; el filòsof, que era da el sentí i es presentà: " aci, aquest gran poca-solt I això, al moment en qu del P. Malebranche resson

(Segueix a la columna

HELEN TWELWETREES

JOSEP J. MARGARET

MALEBRANCHE

(*Ve de la columna* 3)

d'Europa". Els seus lectors li escrivien — i n'hi havia de tots els països i de totes les condicions — li escrivien i anaven a veure'l. Una de les lletres que el colpiren més fou la de la princesa Elisabeth, a la qual Descartes havia dedicat als **Principes de Philosophie**; hi veié, altrament, menys un testimoniatge falaguer que un deure de fer conèixer millor la religió catòlica a aquesta cartesiana protestant. Quan el rei d'Anglaterra, Jaume II, es refugià a França, tingué gran interès a visitar el filòsof de l'Oratori. Fontenelle explica també que un oficial anglès presoner, es conhortava de la seva dissort, perquè sempre havia tingut desig de veure Lluís XIV i el P. Malebranche a França; hom llegia i comentava els seus llibres en les conferències filosòfiques en les quals les dones no eren les menys entusiastes. Amb tot, la senyora Lafayette restà sempre irreductible; la novel.lista no li perdonava potser els seus trets contra la Imaginació. El gran Condé va convidar-lo a Chantilly on el retingué prop d'ell dos o tres dies; de tornada, Malebranche escrivia molt senzillament, pensant tan sols a la conversió del seu hoste: "El príncep m'ha dispensat mil delicadeses. Ama la veritat i crec que ja comença a posseir-la." En fi, quan en 1699, l'Acadèmia de Ciències fou renovada, l'acollí i trobà en ell un col.laborador molt assidu.

De quina manera, aquest meditatiu fou empès a publicar dos volums, a provocar els més forts disputadors del temps, a morir, la ploma a la mà?

Tot vé que un dia el jove afiliat a l'Oratori, aleshores tenia vint-i-sis anys, trabà, per atzar, a casa d'un llibreter L'home, de Descartes (un tractat de la formació del fetus del mateix autor, amb les remarques de La Forgue) L'escena és ben coneguda: "Passant pel carrer, i demanant si no hi havia llibres nous, dels quals era ben curiós, li fou ofert el tractat de **L'home** de Descartes, que Clerselier, gran cartesià, acabava de llançar al públic. Per bé que aquesta obra póstuma fos una de les menys importants d'aquest gran filosof, el Mètode de raonar i la Mecànica que percebé en fullejar-lo li plagué tant que comprà el llibre, i el llegí amb tant de plaer que es veia obligat d'interrompre, de tant en tant, la lectura, a causa dels batecs de cor que experimentava."

Després d'aquesta lectura, Malebranche vol conèixer les altres obres de Descartes, després les dels cartesians. Desitjós d'esdevenir un cartesià complet, s'aplica particularment a les matemàtiques, com li aconsesica en els llibres i en la naturalesa; com que era molt destre, estava perfectament dotat per a fer experiments "s'immiscuí en la talla del vidre, en la manyeria, en els torns", i se'l veu també constituir un herbatge, fer la vivisecció i sobretot interessar-se per la vida dels insectes.

Aquesta iniciativa cartesiana durà quatre anys. Cap a 1668, el P. Malebranche sentí el gust d'escriure; en 1674, apareixia el volum primer de la **Recherche de la verité**. Era un veritable tractat d'apologètica cartesiana. Era també el primer senyal d'una filosofia nova en què el problema clàssic de la naturalesa de les idees era resolt per la visió en Déu. Era, en fi, un càrrec contra els fidels d'Aristòtil, bo i desbordant, en vivacitat i ironia, tot el que Dèscartes s'havia permès; el volum segon, publicat l'any següent deia cruament que la filosofia escolàstica era filla d'un pagà i que ací radicava el gran escàndol del món cristià.

Descartes converti, doncs, Malebranche a la filosofia, però, com tants d'altres, aquesta conversió no era més que una fidelitat de l'ànima a ella mateixa. Abans de l'encontre de 1664, Malebranche no pensava gaire a esdevenir escriptor. La filosofia del collegi i la teologia de la Sorbona no l'havien menat més a prop de Déu i tampoc la història que estudiava durant el seu noviciat, i tampoc l'hebreu i la crítica dels Llibres Sants.

El cartesianisme no canvià, de cap manera, les seves disposicions: li aprengué que un cristià pot ocupar-se de filosofia sense perdre el seu temps, en altres mots que és possible una filosofia cristiana.

En 1680 Malebranche publicava el **Traité de la Nature et de la Grâce**, després les **Conversations Chretiennes** un **Traité de Morale**, les **Meditations** i els **Entretiens sur la Hetaphysique et la religion**, de 1688, veritable Summa del seu pensament.

Tota filosofia és un acte de coratge i Malebranche, com els altres, n'hagué de suportar les conseqüències. La batalla començà bon punt aparegut el volum I de la **Recherche** amb les crítiques del canonge Foucher sobre la teoria de les idees.

Després, Malebranche fou empès pel P. Le Valois, jesuïta, a la polèmica oberta després de les **Meditations** de Descartes sobre les dificultats de concordar la Transsubstanciació i la física nova. Vingué seguidament la contesa amb el gran Arnauld, la qual havia de durar catorze anys, fins a la mort del teòleg de Port-Royal. Bossuet no reeixí a intimidar-lo, ni amb la reprimenda pública que féu caure damunt d'ell, de la trona estant, en pronunciar l'oració fúnebre de la rei-

EL CINEMA

ANECDOTA De HOLLYWOOD

Joan Crawford està en un desesperat flirt amb Clark Gable. Es rumoreja fins i tot un poper casament "Si — deia darrerament la maliciosa Norma Shearer—, Joan i Clark estan promesos, però Joan vol que resti tot en secret."—Per què? Ella vol ésser la primera a ensenyar a Clark!

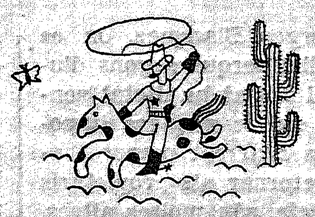

UNA ALTRA FUGIDA...

...i van tres, de la Comédie, si bé aquesta no del tot reeixida. Mlle. Berthe Bovy ha trobat els màxims inconvenients per sortir-ne, si bé ella assegura formalment que s'ho arreglarà per fer el sàlt. I és tanta la seguretat amb què ha pronunciat aquestes paraules que tots els diaris francesos ja diuen, per exemple, "L'any vinent veurem a la Bovy fent papers expressament escrits per a ella". Nosaltres de tot això només podem dir que envegem les seves renyines que signifiquen una vida pletòrica d'entusiasme.

REPRESES

Com que durant l'estiu la Comédie Française té el ocstum de reprisar els clàssics, ara han pensat amb "Phi-Phi", que diu que fa trepidar tot el París que, rejovenint-se amb els Racine, Corneille, Molière i Marivaux, no deixa de fer-ho amb l'encant d'aquella genuïna gràcia tan difícil d'imitar.

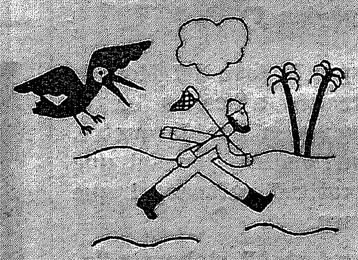

VELLA GLORIA

Vella glòria en moviment podríem dir. Al conjur de la presència de Lily Damita ha renascut la figura de Georges Carpentier, i es diu si tornarà a provar fortuna en el sonor, cosa que si ens creiem no ho compartim en el resultat perquè de l'ex-campió ja sabem on pot arribar, a despit de totes les gràcies congènites que molts snobs hi volen fer observar.

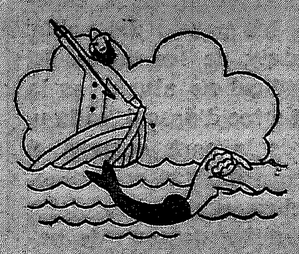

FESTES A DINARD

Les tradicionals festes d'enguany sembla que aconseguiran un relleu artístic important. Entre altres manifestacions s'anuncien quatre grans gales, basant-se amb els decors de Balneum.

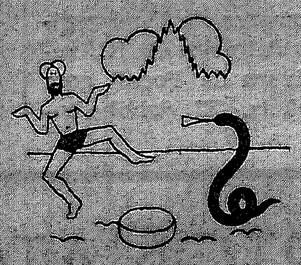

DEFINICIO

Heus ací una "gosadia" de Titayna en l'obra "Les Ratés de l'Aventure", diu així: "En el silenci humit del carrer, els passos sobre l'asfalt ressonen en forma de cor." De molt més dolentes n'hem vistes.

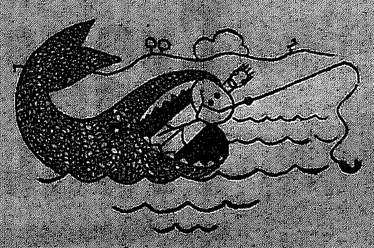

ELS BONS SENTIMENTS DE "CHARLOT"

Charlie va començar la seva carrera artística a l'edat de vuit anys, ingressant en els "vuit nois del Lancashire", un grup de ballarins anglesos que treballaven a les varietats. Durant tot el temps que "Charlot" va treballar en aquella companyia, cobrava setmanalment la "magnífica" quantitat de deu pessetes i la vida. Assegurada la manutenció i noi de bons sentiments, Charlie mai no es va oblidar de trametre el producte íntegre del seu treball a la seva mare, la qual aleshores estava necessitada de l'ajut de tothom per a viure.

EL TEATRE